

„Tajni život splitskih lutaka“ i nevjerojatne priče koje su im udahnule dušu – iza kulisa Gradskog kazališta lutaka nije samo dio fundusa, nego i umjetničke povijesti našeg grada

[IZA KULISA] Okolne ustanove i kafići polako gase svoja svjetla, ali GKL radi punom parom. Bliži se velika obljetnica povodom 80 godina lutkarske čarolije ovog pionira među kulturnim ustanovama, a njezini zaposlenici odrađuju završne pripreme predstave „Tajni život splitskih lutaka“

MAGDALENA MRČELA / Foto: Mia Milković 7. ožujka 2025. 18:14

Ulazimo u Gradsko kazalište lutaka u sate u kojima ne očekujete intervju i reportaže. Okolne ustanove i kafići polako gase svoja svjetla, ali GKL radi punom parom. Bliži se velika obljetnica povodom 80 godina lutkarske čarolije ovog pionira među kulturnim ustanovama, a njezini zaposlenici odrađuju završne pripreme predstave „Tajni život

splitskih lutaka“ pod redateljskom palicom **Siniše Novkovića**. Umorni, ali s ogromnim osmijehom na licu dočekuju nas ravnatelj **Lucijan Roki** i voditeljica marketinga i odnosa s javnošću **Petra Delić**. „Sve je pod kontrolom“, prvo je što nam kažu uoči predstave kojom će proslaviti veliki jubilej i pokušati navesti još više sugrađana da se nepopravljivo zaljube u lutkarsko kazalište. Pitamo ravnatelja Lucijana Rokija kad je i kako odlučio da će „Tajni život splitskih lutaka“ biti središnja proslava 80. obljetnice ustanove kojoj je na čelu.

- O ovako važnoj godišnjici razmišljali smo i dvije godine unaprijed. Htjeli smo je proslaviti tako da bude prvenstveno zanimljiva, bez onih višesatnih suhoparnih „osnovani smo te i te godine“. Došli smo do ideje da ne napravimo predstavu o kazalištu lutaka, nego o lutkama i lutkarstvu. Zato nam je slogan „80 godina lutkarske čarolije“. Mjesto je radnje predstave napušteno skladište u koje idu lutke koje su odradile svoje predstave i završile svoj život pod svjetlima reflektora pa su uskladištene u takozvani fundus. Zanima nas njihov tajni život, odnosno izmicanje sudbini koja im prijeti. Njihov je prostor dan na raspolaganje jednom biznismenu koji na gornjem katu planira napraviti salon namještaja, a na donjem, u njihovu domu, skladište za taj namještaj. Stari lutkar koji čuva te lutke nema alternativu, a lutkama prijeti vrlo opasna sudbina. Jedino što ih može pokušati spasiti je objašnjavanje lutkarske čarolije biznismenu koji vjeruje u konzumerističke vrijednosti.

Lucijan Roki

Čini se kao da i ova predstava, kao i većina GKL-ovih uspješnica, uz jasne odgojne i poučne funkcije donosi i neku vrsti društvene kritike?

- Možda i ne htijući, svi mi umjetnici polazimo od svojih situacija. Uvijek postoji bojazan da će o vašoj sudbini u neko mračno vrijeme odlučiti ljudi koji ne razumiju ni lutkarsku ni bilo koju drugu umjetničku čaroliju. Umjetnost se ne tretira niti kao sekundarna, nego kao tercijarna ljudska potreba, tek kad se namire sva druga osjetila, ostaje nešto prostora za ono duhovno, koje je toliko važno. Smatram da se bez umjetnosti ne može. Ona je poput disanja.

Je li Siniša Novković odmah bio željeni čovjek za ovaj zadatak? Osim što je vrlo kreativan glumac i lutkar, u posljednje ste vrijeme rado posezali i za njegovim redateljskim idejama.

- Najmanje su dvije velike kvalitete koje Sinišu Novkovića čine idealnim za ovaj projekt. Prvo, on nije standardno obrazovan redatelj, što mu daje moć da vidi izvan okvira. Njemu se neće dogoditi ono što je uvijek bojazan kod ovakvih tema, a to je da iskliznu u dosadu. Nizanje činjenica o vrstama lutaka i kazališnih tehnika moglo bi rezultirati pasivnim nabranjem, a on je redatelj kojemu se takvi propusti ne događaju. On savršeno zna prikazati sve te tehnike i diskretno poučiti publiku, a pritom je i zabaviti u lutkarskoj čaroliji. Drugi je važan razlog zbog kojeg smo svi htjeli Sinišu Novkovića činjenica da je predstava trebala nastati iz samih lutaka. Taj proces predstavlja jedan organski suživot. U fundusu je Siniša s lutkama doslovno imao audiciju – kao da se radi o glumcima. Izvlačili smo lutku po lutku i išli po vrstama, a on je stvarao radnju jer ima tu moć da vidi likove u lutkama. Htjeli smo postići i to da je, koliko je god bilo moguće, na sceni s lutkom onaj animator koji je igrao i u originalnoj predstavi. Lutkari se vrlo brzo sjete kako se neka lutka kretala, ponašala, samim time upisuju neke svoje sugestije i grade likove, što je sjajno u ovakvom kreativnom timu koji se poštuje i raste u konstruktivnim idejama.

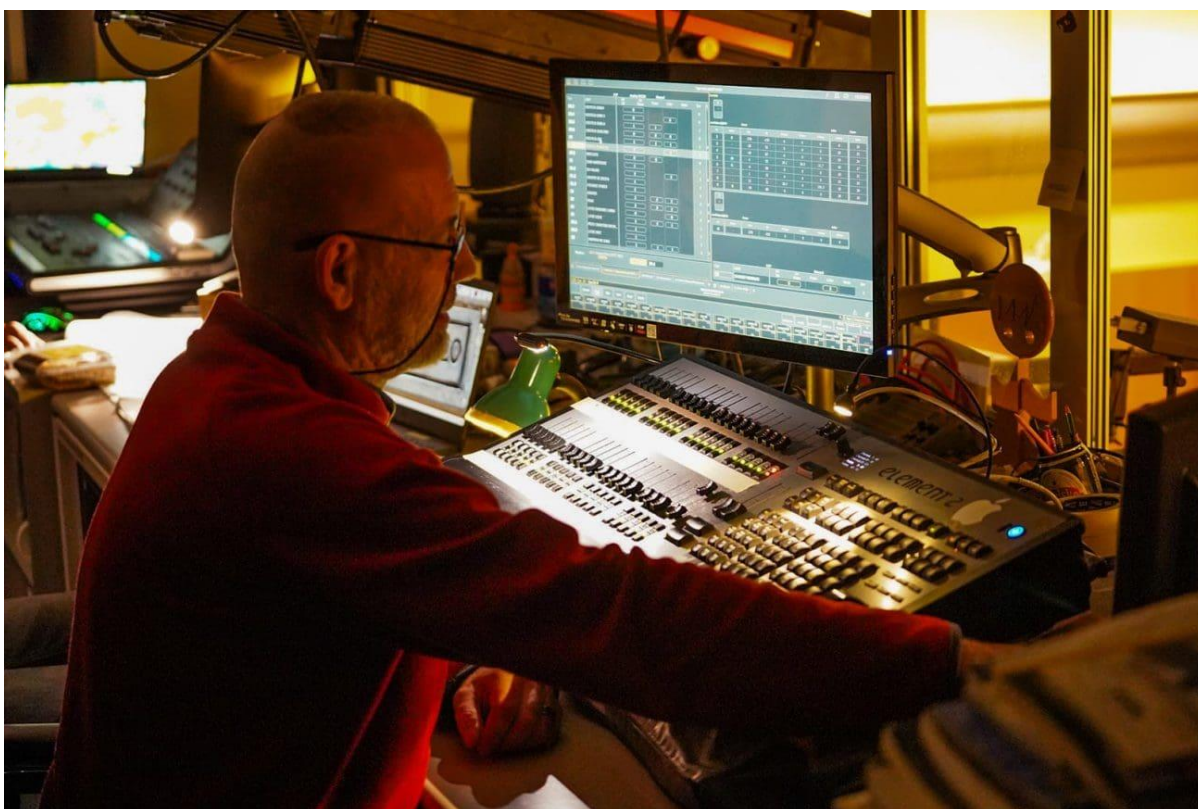
Kakvu publiku očekujete? Je li to tipična dječja predstava?

- Tipična sigurno nije. Nadam se da će je djeca jako voljeti, ali i odrasli bi mogli itekako uživati u njezinoj priči koja nam je toliko poznata iz svih sfera života. To je priča o hrabroj borbi za nešto što smatramo vrijednim borbe.

Kako se vaš kreativni tim, osim redatelja, snašao u radu na predstavi? Što se sve odvija iza kulisa prije same izvedbe?

- Savršeno. Vjerujem da smo svi napravili sve najbolje što smo mogli. Čim je izišao naslov i kratak opis predstave, karte su planule. Naša služba prodaje bila je u kontaktu s odgojno-obrazovnim ustanovama, škole su jako zainteresirane i cijeli je ožujak rasprodan. Sve je to na kraju dana posljedica kvalitetnog odnosa koji desetljećima stvaramo sa svojim gledateljima, nema te online prodaje koja to može zamijeniti. Voditeljica marketinga planirala je i pametno dozirala sadržaj koji dijelimo s javnošću. Tina Vukasović Đaković zadužena je za kompletan vizualni dojam, od sjajnih plakata preko scenografije i kostima. Lavovski dio posla iza scene odrađuje naša izvrsna tehnika. Mnogo je mijenjanja lutaka i kostima, stalno su nam na raspolaganju. Naravno, kruna je kreativnog tima prekrasna stvaralačka energija naših zvijezda – lutkara.

Nakon što nam je ravnatelj GKL-a pohvalio cijeli kreativni tim i s veseljem prepustio mikrofon redatelju, našu je fotografkinju proveo i iza natrpane, ali vrlo funkcionalne scene koja sama po sebi priča priču o odnosu konzumerizma i umjetnosti. Oduševile su nas različite vrste lutaka, a veliki nam je favorit ona koja neminovno izaziva komičan efekt – ginjol, zijevalica ili *burattino*. Publiku će sigurno oduševiti i kostimi, od tradicionalnih splitskih pa do onih potpuno vilinskih. Dok je redatelj Siniša Novković davao posljednje upute oko koreografije marioneta, Lucijan Roki pokazao nam je i svoje drugo radno mjesto, ono koje ga čini ravnateljem koji odskaače od prosjeka, a to je oblikovatelj svjetla. U dva-tri poteza iz sobice s vrha GKL-a promijenila se atmosfera na pozornici, iz svečarsko-govorničke prešla u misterioznu i pomalo tajnovitu. Ali nema mnogo tajni na području osnovne misli iza predstave, ciljeva i želja cijeloga tima, o čemu nam je govorio redatelj **Siniša Novković**.

Lucijan Roki

- Približavanje različitih vrsta lutkarstva i lutkarskih tehnika, posebno dječjoj publici, to je bila naša početna zamisao. Posebno mi se sviđela ideja biranja starih lutaka iz fundusa. Čini mi se da danas u lutkarskom kazalištu sve manje vidamo klasične lutkarske tehnike kao što su, primjerice, marionete. Kako sam po struci magistar glume i lutkarstva, i na akademiji sam radio sa svim ovim tehnikama koje smo uključili u predstavu. Priču sam

posložio kad sam izabrao šest-sedam glavnih likova, a sedam glumaca u predstavi igra s preko 30 lutaka. Zahtjevno je, ali i vrlo zabavno.

Ravnatelj Roki spomenuo nam je da su lutke doslovno prošle audiciju, kao pravi glumci. Što ste kao redatelj tražili od svojih lutaka-glumaca?

- Kad sam uživo vidio neke lutke koje su mi otpočetak bile vizualno ili tehnički zanimljive s fotografija, shvatio sam da u procesu rada ne funkcioniraju kako sam zamislio. Dakle, lutke su „prošle audiciju“ po tome kako izgledaju, ali još više po tome kako se animiraju. Da vam ne kvarimo prvi dojam – više ćete vidjeti u subotu.

Siniša Novković

Koliki potencijal vidite u lutkama u vremenu kad i umjetnost i dječje aktivnosti koje ne podrazumijevaju ekrane pomalo padaju u drugi plan?

- Slažem se da je to problem i čini mi se da odrastanje poprima drugačiji smjer što se tehnologija više razvija. Biram riječi jer ne želim reći da nam etičnost opada s njezinim razvojem, ali ovo vrijeme sa sobom nosi i mnoge negativnosti. Mi koji sad ovdje razgovaramo u kazalištu imali smo mnogo drugačije djetinjstvo od današnje djece. Nije nam sve bilo nadohvat ruke i odmah dostupno, nismo imali čuda tehnologije koja su nas

odvraćala od igre koja počiva na razmišljanju i maštanju. Ako mobiteli i računala misle za nas, mašta odumire. Nadam se da ćemo ovom predstavom potaknuti neko dijete da ide u teatar, ali ni njihovim roditeljima neće biti dosadno, to sam siguran. Na kraju dana nema bolje preporuke za predstavu od usmene predaje među roditeljima. Što se pouke predstave tiče, želim potaknuti sve koji je gledaju da ne zaborave dijete u sebi. Netko ga uvijek ima, netko ga potisne, a treba ga očuvati. Tko njeguje dijete u sebi, taj radi na tome da ovaj svijet bude puno ljepše mjesto.

Kako ste zadovoljni radom s glumačkom postavom?

- Mislim da je ovo već peti projekt koji radim s Gradskim kazalištem lutaka. Izvrsno poznajem ovaj tim, to su mi prijatelji, kolege i kazališni susjedi. Obožavam raditi s njima jer su jednostavni, razumijemo se i bez mnogo riječi, nitko ne gnjavi nikoga, a sve što mislimo – kažemo si u lice. Dajem im slobodu da kažu kako oni vide pojedine scene, da predlažu svoja rješenja. Atmosfera je prijateljska, a proces rada, kako i inače volim, ide kroz igru i šalu. Samo na taj način glumac zavoli projekt. Poznajem psihologiju glumca, jedan sam od njih i razumijem što ih može zakočiti, zato se trudim da se dobro osjećaju, da ih ništa ne zbunjuje i ne sputava. Da bi publika dočekala predstavu s osmijehom, glumci moraju dolaziti na probe s osmijehom. Dođite nam pa ćete vidjeti!

Vjerojatno nema ljepšeg poziva uoči sutrašnje premijere „Tajnog života splitskih lutaka“. A za one koji su vizualni tip – vjerujemo da će vam galerija „behind the scenes“ naše Mije Milković biti dovoljan razlog da dođete i pogledate ovu posebnu predstavu i proslavite 80 godina lutkarske čarolije na njezinu izvoru.